

LATYN TWEEDE ADDISIONELE TAAL: VRAESTEL I

Tyd: 2½ uur

200 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 9 bladsye en 'n Antwoordblad.
 2. Lees die vrae noukeurig deur.
 3. Beantwoord AL die vrae in Afdeling A en EEN vraag uit Afdeling B.
 4. Nommer jou antwoorde presies soos die vrae genommer is.
 5. Antwoorde op Vraag 3.7 en 4.5 moet volgens die instruksies op die Antwoordblad geskryf word.
 6. Lewer asseblief jou Antwoordblad saam met jou Antwoordboek in. Vul asseblief jou eksamennommer op die Antwoordblad in.
 7. Dit is in jou eie belang om leesbaar te skryf en jou werk netjies aan te bied.
-

AFDELING A VOORGESKREWE WERKE**Beantwoord al vier vrae in Afdeling A.****VRAAG 1****C. PLINIUS ACILIO SUO S**

rem atrocem nec tantum epistula dignam Larcus Macedo, vir praetorius, a servis suis passus est, superbus alioqui dominus et saevus, et qui servisse patrem suum parum, immo nimium meminisset. lavabatur in villa Formiana. Repente eum servi circum-sistunt. alius fauces invadit ... alius pectus et ventrem, atque etiam (foedum dictu) verenda contundit; et cum exanimem putarent, abiciunt in fervens pavimentum, ut experirentur 5 an viveret. ille sive quia non sentiebat, sive quia se non sentire simulabat, immobilis et extentus fidem peractae mortis implevit. tum demum quasi aestu solutus effertur; excipiunt servi fideliores, concubinae cum ululatu et clamore concurrunt.

[Plinius, Epistulae III, 14]

- 1.1 Vertaal die uittreksel hierbo in Afrikaans. (30)
- 1.2 Gee 'n rede waarom Plinius sy brief begin het met die woorde '*rem atrocem*'. (2)
- 1.3
 - 1.3.1 Waarom dink jy is Macedo so wreed? (2)
 - 1.3.2 Beskryf uit jou lees van Plinius se briewe die soort baas wat Plinius in sy eie huishouding was. (5)
- 1.4 Hoe was dit vir die seun van 'n slaaf moontlik om die posisie van 'n *praetor* te bereik? (2)
- 1.5 Wat was Macedo se lot en dié van sy moorddadige slawe? (2)

[43]

VRAAG 2

itaque hesterno die L. Flaccum et C. Pomptinum praetores, fortissimos atque aman-
tissimos rei publicae viros, ad me vocavi, rem exposui, quid fieri placeret, ostendi.
illi autem, qui omnia de re publica praeclara atque egregia sentirent, sine recusatione
ac sine ulla mora negotium susceperunt; et, cum advesperasceret, occulte ad pontem
Mulvium pervenerunt atque ibi in proximis villis ita bipertito fuerunt, ut Tiberis inter eos 5
et pons interesset ... interim tertia fere vigilia exacta, cum iam pontem Mulvium magno
comitatu legati Allobrogum ingredi inciperent unaque Volturcius, fit in eos impetus;
educuntur et ab illis gladii et a nostris. res praetoribus erat nota solis, ignorabatur
a ceteris.

[Cicero, In Catilinam Orationes, Oratio Tertia 5 – 6]

2.1	Vertaal die uittreksel hierbo in Afrikaans.	(30)
2.2	Gee 'n verduideliking van die hele situasie wat in Cicero se woorde ' <i>rem exposui</i> ' uitgebeeld word (reël 2).	(5)
2.3	Hoe is die Allobroges in hierdie saak geïmpliseer?	(3)
2.4	2.4.1 Waar was die Mulviese brug?	(1)
	2.4.2 Verduidelik waarom hierdie bepaalde plek gekies is.	(2)
2.5	2.5.1 Wie was Volturcius?	(1)
	2.5.2 Wat was sy spesifieke taak in die reëlins wat getref is?	(2)
		[44]

VRAAG 3

... "cadat ante diem mediaque inhumatus harena.
 haec precor, hanc vocem extremam cum sanguine fundo.
 tum vos, o Tyrii, stirpem et genus omne futurum
 exercete odiis, cinerique haec mittite nostro
 munera. nullus amor populis nec foedera sunt. 5
 exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor
 qui face Dardanios ferroque sequare colonos,
 nunc, olim, quocumque dabunt se tempore vires.
 litora litoribus contraria, fluctibus undas
 imprecor, arma armis: pugnent ipsique nepotesque." 10

[Vergil, Aeneid, Book IV, 620 – 629]

- 3.1 Vertaal die uittreksel hierbo in Afrikaans. (20)
- 3.2 3.2.1 Beskryf kortliks twee van Dido se vervloekings van Aeneas wat hierdie uittreksel voorafgaan. (2)
- 3.2.2 Waarom is haar laaste vloek in reël 1 so ontstellend vir die Romeine? (3)
- 3.3 Wat is die implikasie van Dido se woorde in reël 2? (1)
- 3.4 3.4.1 Na wie word verwys as 'Tyrii' (reël 3)? (1)
- 3.4.2 Waarom word daar op hierdie manier na hulle verwys? (2)
- 3.5 3.5.1 Na wie verwys die frase '*aliquis ultor*' (reël 6)? (1)
- 3.5.2 Verduidelik hoe hierdie vloek bewaarheid word. (2)
- 3.6 Wat is die effek van die 's'-klanke in reëls 6 en 7? (2)
- 3.7 Bestudeer reëls 4 en 6. Merk enige elisie wat voorkom en merk kwantiteite, en dui die versvoete en belangrikste *caesura* in elke reël aan.

Beantwoord hierdie vraag asseblief op die afsonderlike Antwoordblad wat voorsien word en plaas dit voor in jou Antwoordboek.

(5)
[39]

VRAAG 4

- (a) nulla potest mulier tantum se dicere amatam
vere, quantum a me Lesbia amata mea est.
nulla fidem ullo fuit umquam foedere tanta,
quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.
- (b) nulli se dicit mulier mea nubere malle 5
quam mihi, non si se Iuppiter ipse petat.
dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
in vento et rapida scribere oportet aqua.
- (c) odi et amo. quare id faciam, fortasse requiris
nescio, sed fieri sentio et excrucior. 10

[Catullus, Carmina LXXXVII, LXX, LXXXV]

- 4.1 Vertaal elkeen van die gedigte hierbo in Afrikaans. (20)
- 4.2 Catullus het hierdie gedigte op drie verskillende stadiums in sy verhouding met Lesbia geskryf. Beskryf kortliks sy gevoelens ten tyde van elkeen van hierdie stadiums. (6)
- 4.3 Lewer kommentaar op die geslaagdheid al dan nie van Catullus se metafoor in reël 8. (2)
- 4.4 Wat is die trefkrag van die werkwoord '*excrucior*' as die laaste woord van die koeplet (reël 10)? (1)
- 4.5 Bestudeer reëls 1 en 2. Merk enige elisie wat voorkom en kwantiteite, en toon die versvoete en belangrikste *caesura* in elke reël.

Beantwoord hierdie vraag asseblief op die afsonderlike Antwoordblad wat voorsien word en plaas dit voor in jou Antwoordboek.

(5)
[34]

160 punte

AFDELING B**BEANTWOORD ASSEBLIEF ÓF VRAAG 5 ÓF VRAAG 6****VRAAG 5 GRAMMATIKA EN SINTAKSIS**

Lees elke stuk en beantwoord die vrae wat volg.

Let wel: Elke groep vrae hou verband met die uittreksel wat die groep vrae onmiddellik voorafgaan.

C. PLINIUS ACILIO SUO S

rem atrocem nec **tantum epistula** dignam Larcius Macedo, vir praetorius, a servis suis passus est, superbus alioqui dominus et saevus, et qui servisse patrem suum parum, immo nimium **meminisset**. lavabatur in villa Formiana. Repente eum servi circum-sistunt. alius fauces invadit ... alius pectus et ventrem, atque etiam (foedum **dictu**) verenda contundit; et cum exanimem putarent, abiciunt in fervens pavementum, ut **experirentur** 5 an viveret. ille sive quia non sentiebat, sive quia se non sentire simulabat, immobilis et extentus fidem peractae mortis implevit. tum demum quasi aestu solutus effertur; excipiunt servi fideliores, concubinae cum ululatu et clamore concurrunt.

5.1 Noem en verklaar die naamval van:

5.1.1 *epistula* (reël 1) (2)

5.1.2 *dictu* (reël 4) (2)

5.2 Watter woordsoort is '*tantum*' (reël 1) in hierdie konteks? (1)

5.3 Noem die tyd en modus en verklaar die modus van:

5.3.1 *meminisset* (reël 3) (2)

5.3.2 *experirentur* (reël 5) (2)

itaque hesterno die L. Flaccum et C. Pomptinum praetores, fortissimos atque aman-
tissimos **rei publicae viros**, ad me vocavi, rem exposui, quid fieri **placeret**, ostendi.
illi autem, qui omnia de re publica praeclara atque egregia **sentirent**, sine recusatione
ac sine ulla mora negotium susceperunt; et, cum advesperasceret, occulte ad pontem
Mulvium pervenerunt atque ibi in proximis villis ita bipertito fuerunt, ut Tiberis inter eos 5
et pons **interesset**. interim tertia fere vigilia exacta, cum iam pontem Mulvium magno
comitatu legati Allobrogum ingredi inciperent unaque Volturcius, fit in eos impetus;
educuntur et ab illis gladii et a nostris. res praetoribus erat nota solis, ignorabatur
a ceteris.

5.4 Noem en verklaar die naamval van:

5.4.1 *rei publicae* (reël 2) (2)

5.4.2 *viros* (reël 2) (2)

5.5 Alhoewel die werkwoorde '*placeret*', '*sentirent*' en '*interesset*' almal in dieselfde tyd
van die subjunktief (konjunktief) is, is hulle in verskillende tipes bysinne. Verklaar
die modus van elkeen van hulle. (6)

5.6 Soek in die stuk 'n voorbeeld van:

5.6.1 'n aanvangswerkwoord (of inchoatief), dit wil sê 'n werkwoord wat die begin
van die handeling aantoon (1)

5.6.2 'n Ablatief Absoluut-konstruksie (1)

5.6.3 'n Prolatiewe Infinitief (1)

... "**cadat** ante diem mediaque inhumatus harena.
 haec precor, hanc vocem extremam cum sanguine fundo.
 tum vos, o Tyrii, stirpem et genus omne futurum
 exercete odiis, cinerique haec mittite nostro
 munera. nullus amor **populis** nec foedera sunt. 5
exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor
 qui **face** Dardanios ferroque **sequare** colonos,
 nunc, olim, **quocumque** dabunt se **tempore** vires.
 litora litoribus contraria, fluctibus undas
 imprecor, arma armis: pugnent ipsique nepotesque." 10

5.7 Noem die tyd en modus en verklaar die modus van:

cadat (reël 1) (2)

5.8 Noem en verklaar die naamval van elk van die volgende:

5.8.1 *populis* (reël 5) (2)

5.8.2 *face* (reël 7) (2)

5.8.3 *quocumque tempore* (reël 8) (2)

5.9 Ondersoek die werkwoordvorme '*exoriare*' (reël 6) en '*sequare*' (reël 7).

5.9.1 Gee alternatiewe vorme vir elk en dui die tyd en modus aan. (2)

5.9.2 Verklaar die verskillende gebruike van die modus in die twee voorbeelde. (2)

- (a) nulla potest mulier tantum se dicere amatam
vere, quantum a me Lesbia **amata** mea **est**.
nulla fidem ullo fuit umquam foedere tanta,
quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.
- (b) nulli se dicit mulier mea **nubere malle** 5
quam mihi, non si se Iuppiter ipse **petat**.
dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
in vento et rapida scribere oportet aqua.
- (c) odi et amo. quare id faciam, fortasse requiris
nescio, sed fieri sentio et excrucior. 10

5.10 Noem die tyd en modus en verklaar die modus van:

- 5.10.1 *amata est* (reël 2) (2)
- 5.10.2 *petat* (reël 6) (2)

5.11 Beide '*nubere*' (reël 5) en '*malle*' (reël 5) is teenwoordige infinitiewe, maar hul funksies verskil. Lewer kommentaar op hul verskillende funksies. (2)
[40]

OF

VRAAG 6 SINNE VIR VERTALING IN LATYN

Vertaal die volgende sinne in Latyn:

- 6.1 Catullus was so ongelukkig dat hy nie geweet het wat om te doen nie. (6)
- 6.2 Om Rome veilig te hou, sê Cicero dat Cataline die stad moet verlaat. (9)
- 6.3 Alhoewel Seneca se huis bokant 'n openbare bad was, was hy tog in staat om baie goed te studeer. (8)
- 6.4 Ek is oorreed om te glo dat die brand in Rome deur Nero gestig is. (8)
- 6.5 Nadat hy die woorde van die gode gehoor het, verstaan Aeneas nou goed waarom hy Dido sal verlaat. (9)

[40]

40 punte

Totaal: 200 punte